

gemenskapers identitetssökande? Hur central är Jesus Kristus för Svenska kyrkan idag? Hur relaterar Svenska kyrkan till Guds treeniga väsen? Dessa frågor finner inte tillräckligt gehör i den nya kyrkoordningen. Men en ordningsbok är ju inget slutligt tecken för en kyrkas identitet. Samtalet om adekvat och inadekvat identitetssökande i Svenska kyrkan ger mer energi till förändring än alla lagböcker och all kyrkostatistik

tillsammans. Gemensam bön om starkare tro och en djupare reflektion över tron är lovande resurser på förnyelsens väg. Det visar Svenska kyrkans lutherska arv och tradition på ett tydligt sätt. Kanske kan Svenska kyrkan förnya sitt reformatoriska arv och på ett trovärdigt sätt inbjuda andra kristna kyrkor och samfund att igen äta från reformationens träd.

DEBATTINLÄGG

Svar till Gunnar af Hällström

I STK 4/1999, s. 183 ställer professor Gunnar af Hällström in min Origenesundersökning i ett debattperspektiv. Varför? Ett svar är: «eftersom debatt efterlyses» (sista stycket). Av vem? Det är jag som åsyftas, i varje fall partiellt. Då jag också anges företräda ett «ärende», nämligen *en* slutlig utgång («dvs. frälsningens möjlighet och förtappelsens omöjlighet», första stycket), återoppar jag min rätt att här delta i den omtalade debatten.

Vad slags debatt om dess ting, som förekommit i vårt land efter den om Hedenius «Helvetesläran» (1972), undandrar sig min bedömning. Präster och pastorer i Sverige har i en enkät år 1998 till 69% bejakat «helvetets existens».

Om helvetesdebatter internationellt, med propagandiska inlägg för eller mot, är ett att säga: spåren förskräcker. Det har funnits gott om skrifter i den stilen.

Nytan ligger på ett helt annat plan, i studiet av problemen, där alla argument får komma till sin rätt, t.ex. angående Bibelns utsagor om en s.k. «dubbel» resp. «enkel» slutlig utgång. Den senare är hos Origenes «enkel» endast som ett antagande att diskutera, ett mål i ett obestämt fjärran, ändå med lyskraft. Först måste till synes ändlösa korrigeringar äga rum i ett kosmiskt botgöringssystem med Hades och Gehenna i botten (boken t.ex. s. 48, 86, 101 f., 104 f., 107). Här har jag inte utrymme att behandla frågor i af Hällströms artikel utan hänvisar till min bok och sakregistret där.

Vad jag nu vill klargöra är avsikten med boken och min roll i en eventuell debatt. Primärt har jag skrivit om Origenes trinitetsteologi, mot bakgrund av hans liv och verk, inte om *apokatastasis* i och för sig. Jag har bidragit till läsarens engagemang men själv inte pläderat för en viss ståndpunkt om hur det skall bli «till sist». Vem har för övrigt rätt till det?

Origenes, klok, djärv och from som få, är väl värd en bekantskap, vilket var skäl nog att f.f.g. överföra ett avsnitt ur *De principiis* till svenska. Där finns en del uppslag att bearbeta vidare i samband med nyare frågeställningar om guds- och människouppfattning, skapelse, försoning, etik, kosmologi.

Så länge vi dagligen påminns om ett mångsidigt jordiskt helvete, hur skall vi då uppfatta ett eskatologiskt? Det ena torde beröra det andra och handla främst om ansvar och rättvisa. Är ansvarigheten alltid och för alla likartad? Hur många har haft något helt fritt val?

Vilka är felen med tanken att straffen för det ondskefulla inom skapelsen skall permanentas av den Gud, som är Kärleken?

Det är några av många frågor, som kan formuleras på olika sätt, t.ex. av Origenes. Då som nu frågor, inte påståenden. Svar kan provas, men ingen «lära».

Ett memento är det också, från kristen tro sett, att någon slutgiltig dom ännu inte fallit och att ärendet såtillvida inte ligger i någon människas händer utan i helt annan instans.